

Анотація навчальної дисципліни **УКРАЇНСЬКА ДІАЛЕКТОЛОГІЯ**

Мета вивчення навчальної дисципліни у контексті підготовки фахівців спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література): сформулювати усвідомлення особливостей української діалектної мови у просторовій проекції задля вміння відмежовувати загальнономовне, інтердіалектне від вузьколокального, відчувати міждіалектну й міжмовну інтерференцію, оцінювати взаємовплив літературного мовлення і діалектного, що сприятиме виявленню відхилень від літературної мови, зумовлених діалектним оточенням, і визначенню можливих видів роботи з діалектизмами при вивченні шкільного курсу української мови.

Курс пов'язаний з такими дисциплінами навчального плану підготовки фахівців, як: Вступ до мовознавства, Старослов'янська мова, Сучасна українська літературна мова, Історична граматики української мови, Стилїстика і культура української мови.

Перелік компетентностей, здобуття яких гарантуватиме вивчення даної навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі середньої освіти з розвитку, навчання і виховання учнів середнього та старшого шкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і методик навчання української мови та характеризується комплексністю й невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК 03** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 05** Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 06** Здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу.
- ЗК 07** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 08** Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК 09** Здатність працювати в команді та автономно.
- ЗК 10** Здатність учитися й оволодіти сучасними знаннями.
- ЗК 11** Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 12** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 13** Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.
- ЗК 15** Здатність проявляти творчий підхід у розробленні ідей та в досягненні мети досліджень.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 0.1 Здатність формувати в здобувачів загальної середньої освіти предметні компетентності.

СК 0.8 Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови й літератури в закладах загальної середньої освіти, практиці навчання української мови й літератури.

СК 0.9 Здатність усвідомлювати структуру філологічної науки (мовознавства й літературознавства) та її теоретичні основи.

СК 10 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про українську мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

СК 11 Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови і української літератури.

СК 12 Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди української мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.

СК 13 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації фольклорних і діалектних фактів.

Сфера реалізації здобутих компетентностей під час працевлаштування:

Випускник здатний розв'язувати складні спеціалізовані й типові професійні мовно-комунікативні завдання щодо організації та здійснення освітнього процесу з української мови

Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами:

Денна форма навчання

Тема 1. Вступ до курсу «Українська діалектологія».

Тема 2. Текст як джерело дослідження говіркового мовлення.

Тема 3. Діалектна лексика та фразеологія як віддзеркалення традиційної культури українців.

Тема 4. Система голосних у говорах української мови.

Тема 5. Система приголосних у говорах української мови.

Тема 6. Іменникова система говорів української мови.

Тема 7. Прикметник. Числівник. Займенник. Їх говіркові видозміни.

Тема 8. Дієслово. Форми дієслова у говорах

Тема 9. Функційне навантаження службових слів у говірковому мовленні.

Тема 10. Діалектний синтаксис української мови.

Тема 11. Теоретичні й методичні засади опису фонетичних та акцентологічних особливостей діалектів.

Тема 12. Методика й методологія дослідження граматичних діалектних явищ.

Заочна форма навчання

Тема 1. Діалектна лексика та фразеологія як віддзеркалення традиційної культури українців.

Тема 2. Фонетична система говіркового мовлення.

Тема 3. Граматична система говіркового мовлення.

Обсяг вивчення навчальної дисципліни:

Денна форма навчання

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна форма навчання
Рік навчання / рік викладання	перший / 2020-2021
Семестр вивчення	перший
обов'язкова/вибіркова	обов'язкова (професійної підготовки)
Кількість кредитів ЄКТС	4
Загальний обсяг годин	120
Кількість годин навчальних занять	48
Лекційні заняття	24
Практичні заняття	24
Самостійна робота	72

Заочна форма навчання

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна форма навчання
Рік навчання / рік викладання	перший /2020-2021
Семестр вивчення	перший
обов'язкова/вибіркова	обов'язкова (професійної підготовки)
Кількість кредитів ЄКТС	4
Загальний обсяг годин	120
Кількість годин навчальних занять	12
Лекційні заняття	6

Практичні заняття	6
Самостійна робота	108

Форма підсумкового контролю: залік.

Інформація про науково-педагогічних працівників, які забезпечуватимуть викладання дисципліни:

Шеремета Наталія Петрівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови, доцент.

Перелік основної літератури:

1. Бевзенко С. П. Українська діалектологія. Київ : Вища школа, 1980. 246 с.
2. Монахова Т. В. Українська діалектологія : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Миколаїв: Вид -во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. 128 с.
URL: <https://anima4web.files.wordpress.com/2012/12/d0bcd0bed0bdd0b0d185d0bed0b2d0b0-d183d0bad180d0b0d197d0bdd181d18cd0bad0b0-d0b4d196d0b0d0bbd0b5d0bad182d0bed0bbd0bed0b3d196d18f.pdf>
3. Сердега Р. Л., Сагаровський А. А. Українська діалектологія: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 156 с.
URL: http://www-philology.univer.kharkov.ua/katedras/prof_sites/serdega/serdega_sagarovski_dialect.pdf
4. Шеремета Н. П. Українська діалектологія: Практичні заняття: Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2005. 124 с.

Науково-педагогічний працівник

Н. П. Шеремета

Завідувач кафедри

Л. М. Марчук